

❖ عنوان:
تهیه جدول تغییر وضعیت بیمه‌شدگان و مستمری بگیران سازمان تامین اجتماعی
❖ نوع خروجی حاصل از انجام پژوهش:
طرح پژوهشی ■ گزارش کارشناسی □ سند سیاستگذاری □
❖ عنوان برنامه راهبردی کلان و بخشی مرتبط با پژوهش:

«طرح پژوهشی»

استانداردترین تولید علمی شناخته شده است که منطبق با اصول علمی روش تحقیق انجام می‌شود. مراحل اجرای طرح پژوهشی شامل نیازسنجی پژوهشی (از طریق طرح سالانه نیازسنجی پژوهشی سازمان)، تعیین عنوان، شرح خدمات، دریافت پروپوزال، ارزیابی و تایید پروپوزال توسط شورای پژوهش، انعقاد قرارداد، انجام پژوهش، دآوری علمی و تایید نهایی شورای پژوهش می‌باشد.

«سند سیاست گذاری»^۱

- «سند سیاست گذاری»، گزارشی کوتاه، بی‌طرفانه و موجز در پاسخ به یک سوال مشخص یا راجع به یک مسئله خاص است که استاندارد صلاحیت برای تهیه سند سیاست گذاری، افراد خبره هستند. این گزارش شامل سه بخش زیر می‌شود.
- بخش اول که به آن «خلاصه مدیریتی^۲» خواهیم گفت، بر روی جلد گزارش، ضمن بیان مشکل در یک یا دو سطر، به ارایه راهکارهای اجرایی منطقی برای آن در حداکثر نصف صفحه می‌پردازد.
 - بخش دوم که گزارش اصلی را تشکیل می‌دهد و در ۳ تا ۵ صفحه مطابق چارچوب تعیین شده تهیه می‌شود، «پیشنهادات سیاست گذاری^۳» نامیده می‌شود.
 - بخش سوم که به تحلیل دقیق موضوع و ارایه اسناد پشتیبان آن می‌پردازد، «یادداشت سیاست گذاری^۴» نام دارد. هر یک از این سه بخش برای اهداف خاص و مخاطبان ویژه خود تهیه می‌شوند.

«گزارش کارشناسی»

شامل ارایه یک گزارش کامل در خصوص یک موضوع خاص مورد نظر است که به یک فرد مجری یا سطح صلاحیت حداقل «محقق» واگذار می‌شود تا در مدت زمان چند روز تا حداکثر ۳ ماه، گزارش مورد نظر را منطبق با فرمت ارایه شده تهیه و ارایه نماید.

۱. Policy Paper
۲. Managerial Brief
۳. Policy Brief
۴. Policy Paper

❖ بیان و توصیف مسئله

سازمان‌های بیمه‌گر اجتماعی جهت حفظ پایداری مالی صندوق و استمرار ارائه خدمات به جمعیت تحت پوشش، نیاز به درصد مستمر تعهدات احتمالی پیش روی خود دارند. یکی از مهم‌ترین ابزارهای محاسبه و پیش‌بینی صحیح تعهدات جهت اتخاذ سیاست‌های کارا و مؤثر، تدوین جدول تغییر وضعیت بیمه‌شدگان و مستمری‌بگیران است.

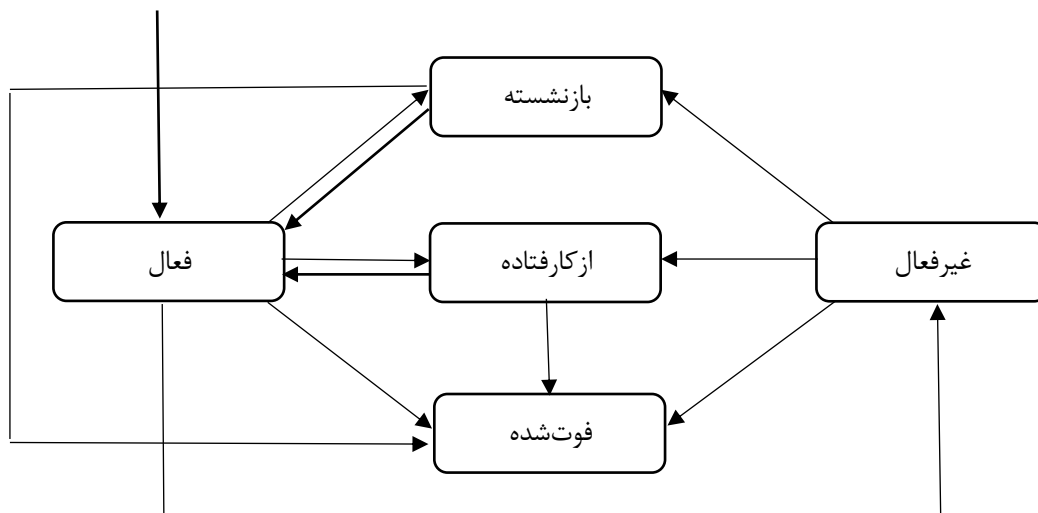
توضیح بیشتر آن‌که برآورد و پیش‌بینی منابع و مصارف آتی صندوق‌های بازنشستگی از ملزومات مدیریت این صندوق‌ها است. اصولاً پیش‌بینی منابع و مصارف و تعیین ارزش فعلی تعهدات آتی صندوق‌های بازنشستگی بر اساس تکنیک‌های اکچوئری انجام می‌گیرد که مبتنی بر محاسبه‌ی جریان نقدینگی احتمالاتی درآمدها و هزینه‌های آتی صندوق است. اعضای صندوق می‌توانند در وضعیت‌های متفاوتی قرار گیرند که بسته به نوع و وضعیت می‌توانند مولد دارایی یا مصرف‌کننده منابع صندوق باشند. برآورد تعهدات و دارایی‌های آتی نیازمند پیش‌بینی موقعیت احتمالی اعضا در وضعیت‌های مختلف است. بر همین اساس، به‌منظور پیش‌بینی وضعیت آتی اعضا عموماً از نرخ‌های تغییر وضعیت بیمه‌شدگان و مستمری‌بگیران استفاده می‌شود. جدول تغییر وضعیت جدولی است که احتمالات گذر از یک وضعیت به وضعیت‌های دیگر در میان گروه‌های عضو صندوق‌های بازنشستگی را نشان می‌دهد. برای تهیه جدول تغییر وضعیت لازم است گروه‌های عضو صندوق‌های بازنشستگی به درستی تفکیک شوند. در صندوق‌های بازنشستگی عموماً افراد در یکی از وضعیت‌های فعال، از کار افتاده، بازنشسته، فوت شده و غیرفعال قرار می‌گیرند.

بنابراین سازمان تامین اجتماعی نیز برای انجام محاسبات اکچوئری خود نیازمند برآورد نرخ‌های انتقال با لحاظ کردن متغیرهای تبیینی بیمه‌شدگان یا همان جدول تغییر وضعیت بیمه‌شدگان است. لازم به ذکر است

که بیمه‌شدگان و مستمری‌بگیران در صندوق سازمان تأمین اجتماعی در پنج وضعیت زیر قرار می‌گیرند:

۱. فعال یا بیمه‌شده: فردی که مشمول مقررات تأمین اجتماعی است و با پرداخت کسورات حق استفاده از مزایای مقرر در قانون تأمین اجتماعی را دارد. در این گزارش هر دو گروه بیمه‌شده اجباری و اختیاری بیمه‌شده نامیده می‌شوند.
 ۲. غیرفعال: فردی که پس از دوره‌ای فعال بودن بنا به دلیلی از پرداخت کسورات سرباز زند.
 ۳. ازکارافتاده: ازکارافتادگی شامل دو حالت ازکارافتادگی کلی و جزئی است. ازکارافتادگی کلی عبارت است از کاهش قدرت کار بیمه‌شده، به نحوی که نتواند با اشتغال به کار سابق یا شغل دیگر بیش از یک‌سوم درآمد قبلی خود را به دست آورد. ازکارافتادگی جزئی عبارت است از کاهش قدرت کار بیمه‌شده، به نحوی که با اشتغال به کار سابق یا کار دیگر فقط قسمتی از درآمد خود را به دست آورد (دفتر آمار و محاسبات اقتصادی و اجتماعی، ۱۳۹۴).
 ۴. بازنشسته‌شده: عبارت است از زمانی که فرد بیمه‌شده بنا بر یکی از شرایط احراز اقدام به بازنشستگی نماید.
 ۵. فوتی: وضعیت فوت به معنی پایان زندگی بیمه‌شده است.
- در نتیجه، فردی که در ابتدای سال در وضعیت فعال قرار دارد انتظار می‌رود در پایان سال یا در همان وضعیت باقی بماند و یا به وضعیت‌های ذکرشده تغییر وضعیت دهد. نمودار ۱ مدل مفهومی وضعیت‌ها و تغییر وضعیت‌ها را نشان می‌دهد.

نمودار ۱. تغییر وضعیت بیمه‌شدگان

برآورد نرخ‌های انتقال در وضعیت‌های نمودار-۱ با لحاظ کردن متغیرهای تبیینی بیمه‌شدگان هدف این پروژه است.

در گزارشات قبلی موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی که مربوط به سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۳ بوده است، ابتدا جدول تغییر وضعیت بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی مربوط به گذر از وضعیت‌های فعال به فوت و فعال به ازکارافتاده ساخته شد و سپس در گزارش دوم به موارد زیر پرداخته شد (برای اطلاعات بیشتر رجوع شود به اقبال‌زاده، ر. و حسن‌زاده، ا. ۱۳۹۵ و اقبال‌زاده، ر. و حسن‌زاده، ا. ۱۳۹۶):

- برآورد کم‌شماری فوت با استفاده از اطلاعات مرگ‌ومیر سازمان ثبت‌احوال و به‌روزنمودن نرخ‌ها؛
- برآورد جدول مرگ‌ومیر مردان ترکیبی بیمه‌شدگان، ازکارافتادگان و مستمری‌بگیران از سنین ۱۵ تا ۱۱۰ سال؛

- زینه‌بندی نرخ‌های جدید بر اساس روش هلیگمن و پولارد؛
- برآورد احتمال تغییر وضعیت از وضعیت فعال به بازنشسته (به تفکیک سن و جنسیت)؛
- برآورد احتمال تغییر وضعیت از وضعیت بازنشسته به فوت (به تفکیک سن و جنسیت)؛

موسسه عالی پژوهش‌های ملی سلامت

فرم درخواست طرح نامه (RFP)

- تفکیک نرخ‌های از کارافتادگی به نرخ‌های از کارافتادگی جزئی و کلی؛ و
- تدوین جدول ریزش‌های چندگانه.

اکنون در گزارش مد نظر موسسه به‌روزرسانی نتایج پژوهش گذشته و ارائه جدول جدید جهت محاسبات است.

❖ اهداف

هدف کلی:

- ساخت جدول تغییر و وضعیت گروه‌های عضو سازمان تامین اجتماعی به تفکیک سن و

جنس

اهداف فرعی:

- بررسی و تبیین ساختار و حجم داده‌های مورد نیاز
- تبیین مدل آماری و نحوه‌ی برآورد پارامترها
- شناسایی متغیرهای کمکی
- برآورد نرخ‌های انتقال به تفکیک سن و جنسیت

❖ محدوده مکانی

سازمان تامین اجتماعی سال ۱۴۰۲

❖ زمان مورد انتظار اجرای پژوهش

۵ ماه

❖ شرح خدمات

برآورد نرخ‌های زیر به تفکیک سن و جنس:

- نرخ تغییر وضعیت از وضعیت فعال به غیر فعال

- نرخ تغییر وضعیت از وضعیت غیرفعال به فعال
- نرخ تغییر وضعیت از وضعیت غیرفعال به فوت شده
- نرخ تغییر وضعیت از وضعیت فعال به ازکارافتاده
- نرخ تغییر وضعیت از وضعیت ازکارافتاده به فعال
- نرخ تغییر وضعیت از وضعیت فعال به بازنشسته
- نرخ تغییر وضعیت از وضعیت فعال به فوت شده
- نرخ تغییر وضعیت از وضعیت غیرفعال به ازکارافتاده
- نرخ تغییر وضعیت از وضعیت ازکارافتاده به شاغل
- نرخ تغییر وضعیت از وضعیت ازکارافتاده به فوت شده
- نرخ تغییر وضعیت از وضعیت بازنشسته به فوت شده
- تعیین نرخ مختومه شدن پرونده بازنشسته و ازکارافتاده
- نرخ خروج از ردیف افراد تحت تکفل
- نرخ خروج از دریافت مستمری بازماندگان
- نرخ مختومه شدن پرونده بازماندگان

❖ خروجی‌های مورد انتظار

۱. طرح‌ریزی استراتژی انجام پروژه مطابق نیاز کارفرما
۲. طراحی روش انجام پروژه (مطالعه نظری و کتابخانه‌ای، تحلیل)
۳. گردآوری داده‌ها و اطلاعات (اعم از مطالعه کتابخانه‌ای و در صورت لزوم مصاحبه با نخبگان و صاحب‌نظران حوزه بیمه‌های اجتماعی)

فرم درخواست طرح نامه (RFP)

۴. تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده‌های کیفی

۵. تهیه و ارائه گزارش جامع و خلاصه مدیریتی ارزیابی به همراه کلیه مستندات و پیوست‌ها

۶. تهیه گزارش سیاستی

۷. ارائه گزارش‌ها منظم دو هفته یکبار در خصوص نحوه پیشبرد پروژه

نام و امضاء معاون یا بالاترین مقام اجرایی حوزه:
نام و امضاء نماینده تام‌الاختیار معاونت/کارفرما:
نام و امضاء مدیر گروه پژوهشی موسسه:
نام و امضاء معاون پژوهشی موسسه:
تاریخ تکمیل فرم: